

6

ZIŅAS

**dienas
bizness**

Ceturtdiena, 2017. gada 19. oktobris
Redaktore: Līva Melbārde
Tālr. 67084442, e-pasts: bizness@ldb.lv

FOTO: EVA LENŠA/LETA

LIKUMI

Solis tuvāk realitātei

Plānotie grozījumi Jaunuzņēmumu atbalsta likumā padarīs to elastīgāku un tuvāku reālajai dzīvei

Būtiskākie grozījumi likumā saistās ar to, ka par akceptējamu ieguldījumu tiks atzīti arī konvertējamie aizdevumi, kas ir industrijas prakse, kā arī investīciju «griestus» atceļšana. Tomēr vēl aizvien ir nepieciešami vairāki uzlabojumi, kuri palīdzēs šo likumu pielāgot reālajai situācijai. Vairāk par plānotajām un vēl vajadzīgajām izmaiņām stāsta zvērinātu advokātu biroja *Sorainen* vadošā partnere Latvijā un Latvijas riska kapitāla asociācijas valdes locekle Eva Berlaus.

Vai plānotie grozījumi salabos jaunuzņēmumu likumu?

Stāsts ir tāds, ka mēs no riska kapitāla asociācijas esam iesnieguši virkni labojumu, kuri daļēji tiek ņemti vērā. Mēs saprotam, ka Ekonomikas Ministrija vēlas virzīt arī citus mūsu priekšlikumus, taču uzskata, ka par tiem ir nepieciešamas ilgākas diskusijas, tostarp ar Finanšu Ministriju. Man isti nav saprotams, kāpēc nevar izmantot uzreiz – kāpēc jātērē administratīvie resursi, lai to darītu dubultā? Skaidrs, ir objektīvi apstākļi – cilvēku nav tik daudz, Finanšu ministrija ir aizņemta ar budžeta un nodokļu reformu, bet tā būs vienmēr, kamēr jaunuzņēmumi netiks izvirzīti kā prioritāte. Šoreiz nevar teikt, ka sociālie partneri ir neieinteresēti vai neaktīvi. Gan mēs, gan *Startin* esam aktīvi gājuši uz sapulcēm Ekonomikas ministrijā un citur. Visi ir aktīvi piedalījušies, bet process notiek lēnām.

Kuri jautājumi tiks grozīti pirmie?

Grozījumi, kuri drīzumā varētu tikt pieņemti, cerams ir tie, ka par investīciju jaunuzņēmumā tiks uzskatīts ne vien ieguldījums pamatkapitālā, bet arī konvertējamie

aizdevumi, kas praksē tiek aktīvi izmantoti. Tāpat par kvalificētu riska kapitāla investors tiks uzskatīts ne tikai pats fonds, bet arī tā pārvaldnieks, kas nozīmē, ka, piemēram, fonda pārvaldniekam viens fonds ir beidzies investēt, bet tas ar iepriekšējo pieredzi var investēt caur jaunu fondu. Šī ir ļoti būtiska izmaiņa. Tāpat tiks atcelts investīciju ierobežojums, kas šobrīd ir 200 tūkst. eiro. Ir palicis tikai ierobežojums par to, ka investora līdzdalība nepārsniedz 30% no uzņēmuma pamatkapitāla, kas arī ir labi, jo jaunuzņēmumi ir tiešām dažādi un reizēm investīcija var būt lielāka. Ar šiem grozījumiem likums būs nedaudz elastīgāks.

Kuri jautājumi tiks atstāti otrajai sērijai? Kā vēl pietrūkst?

Likums joprojām paredz, ka investoram jābūt tādām, kas ieguldījis pēdējā gada laikā. Tas isti neatbilst realitātei. Piemēram, ja *Altum* konkursos ir pārvārties, iepriekšējais fonds neko neiegulda un jaunās naudas vēl nav, fondam atkal jākrāj jauna pieredze. Nevienam tas nav izdevīgi. Mēs rosinām šo vienu gadu pārvērst par diviem.

Šobrīd likums saka, ka jaunuzņēmums var kvalificēties atbalstam, ja nav notikusi akciju atsavināšana, izņemot gadījumus, ja tās atsavinātas kvalificētam riska kapitāla investoram. Realitātē jaunuzņēmumu nodibina, piemēram, trīs jauni puīši, kuri sāk attīstīt spožu ideju, bet pēc gada viņiem pievienojas vēl kāds vai arī kāds aiziet. Šādā gadījumā, protams, notiek daļu atsavināšana. Tāpat ir virkne uzņēmumu, kur pirmais investors ir biznesa eņģelis, kam seko riska kapitāla fonds ar sēklas finansējumu, kas nozīmē, ka atkal notiek daļu atsavināšana. Tam nevajadzētu būt ierobežojumam.

Es joprojām uzskatu, ka bija labi likumu pieņemt tādu, kāds tas ir pašlaik. Protams, tas varētu būt labāks, bet tas ne vienmēr dzīvē ir iespējams. Daudzās jurisdikcijās šādu likumu nav, un par jaunuzņēmumiem katra valsts mācās individuāli, jo situācija ir atšķirīga un neko nevar nokopēt. Mūsu gadījumā galvenais ir darīt – grozīt likumu, nevis gaidīt, ka kāds pietieksies likumam, kas nestrādā,

EVA BERLAUS,
ZVĒRINĀTU ADVOKĀTU BIROJA *SORAINEN* VADOŠĀ PARTNERE LATVIJĀ UN LATVIJAS RISKA KAPITĀLA ASOCIĀCIJAS VALDES LOCEKLE

Vēl ir uzņēmumi, kuri investīciju dēļ nodibina mātes-uzņēmumu ārpus Latvijas. Arī viņi nevar kvalificēties likuma atbalstam. Ja apskatāmies esošos uzņēmumus, top skaidrs, ka ar katru kvalifikācijas prasību to, kuri varētu kvalificēties atbalstam, kļūst arvien mazāk. Pašlaik likums ir tendēts uz fondiem vai riska kapitāla fondu pārvaldniekiem, kas investē sēklas stadijā. Tomēr realitātē Latvijā fondi, kas investē tikai sēklas stadijās un nekur citur, ir ļoti maz. Ir fondi, kas investē *startup* un sēklas stadijā, bet tie investē arī tradicionālajos biznesos, piemēram, kokzāģētavā, un šī iemesla dēļ nekvalificējas. Būtu jau skaisti, ja mums būtu specializēti fondi, kas investē un nodarbojas tikai ar sēklas investīcijām, jo tas nozīmē, ka tie jaunuzņēmumus saprot labāk, nekā kāds jaukts fonds, bet nevaram gaidīt, ka tuvāko piecu gadu laikā šādu fondu Latvijā kļūs īpaši vairāk. Jā, Skandināvijās un Vācijā ir tādi fondi, turklāt arī tādi, kas specializējas tikai uz medicīnas vai biotehnoloģiju jaunuzņēmumiem. Mums līdz tam vēl ir, kur augt. Ieliekot likumu reālajā situācijā, tas īsti nestrādā.

Tāpēc ir situācija, ka tagad mums ir kvalificēties tikai viens fonds.

Ir labi, ka ir kvalificēties viens fonds, bet diez vai mums ir nacionālā interese gribēt, lai kvalificējas tikai viens fonds. Likums ir jāpielāgo esošajai reālajai situācijai un jāļauj kvalificēties vairāk fondiem. Galu galā, lai reģistrētos Finanšu un kapitāla tirgus komisijā, tie iziet gana smalku sietu, lai viņus pēc tam vairs nesijātu. Skaidrs, ka jāatbalsta jaunuzņēmumi sākotnējā stadijā, jo tad, kad tie ir izauguši, tiem nav iemesla nemaksāt nodokļus. Ja tie to nevar izdarīt, kaut kas nav kārtībā. Taču nevienam nepalīdz, ja vēl papildus sijājam investorus.

Cik ļoti situācija mainīsies pēc grozījumiem un cik jaunuzņēmumu pēc tam varētu kvalificēties atbalstam?

Ir grūti izteikt kaut kādas prognozes. Vispirms vajadzīgi grozījumi, tad varēs skaitīt.

Vai ekonomikas ministra sākotnējā vizija par 20 jaunuzņēmumiem gadā joprojām ir iespējama?

Es baidos, ka nē. Vienkārši tik daudz uzņēmumu nekvalificēties. Tāpēc arī ir jautājums, kāpēc vajadzīgs veikt grozījumus divās kārtās. Pa šo gadu ir daudz vairāk informācijas par jaunuzņēmumiem, esam daudz ko pa ceļam iemācījušies, un es neredzu iemeslu, kāpēc diskusiju nevar pacelt nopietnākā līmenī un tā vietā to grozīt pa maziem gabaliņiem, zinot, ka paliek vēl virkne problēmu.

Cik pareizi vispār bija tik sasteigti pieņemt likumu un tad grozīt?

Labāk pieņemt un tad grozīt. Tagad ir likums, ir atbildīgās institūcijas un ir grūtāk to paslaucīt zem galda. Tāpēc es joprojām uzskatu, ka bija labi likumu pieņemt tādu, kāds tas ir pašlaik.

Protams, tas varētu būt labāks, bet tas ne vienmēr dzīvē ir iespējams. Daudzās jurisdikcijās šādu likumu nav, un par jaunuzņēmumiem katra valsts mācās individuāli, jo situācija ir atšķirīga un neko nevar nokopēt. Mūsu gadījumā galvenais ir darīt – grozīt likumu, nevis gaidīt, ka kāds pietieksies likumam, kas nestrādā.

Kāda jūsu pieredze ir jaunuzņēmumu attieksme un interese par šo likumu?

Pārsvarā pirmā reakcija ir «o, forši!», bet, kad sākam runāt par kritērijiem, viņi secina, ka tie ir pārāk sarežģīti un ka uzņēmums nekvalificējas.

Anda Asere